

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők

Megjelenik minden csütörtökön.

Az előfizetés díjai:	
Egész évre	8 Kor
Félévre	4
Negyedévre	2
— Hirdetések díjszabás szerint. —	

Tíz perc késés.

I.

Tíz perc nem sok idő, de az élet ügyes-bajos dolgainál tíz perc késés sokszor ugyancsak megfosztja magát a késedelmezőn. Ez a kicsi késedelem is romba döntheti egy egész élet munkáját.

Ha azonban a késedelmezés évtizedes, sőt évszázados: akkor a kényelmeskedés egész általánosságban okozhat rombolást. Társadalmat, intézményeket juttathat a tönk szélére. Annál nagyobb baj ez, mert társadalmi és intézményi romokat sokszor egyáltalán nem, vagy csak nagyon nehezen lehet ismét kitatarozni vagy épen újraépíteni.

Az éjtelmei nem lenet taktikázni. Az élet folyton-folyvást változik, halad, fejlődik. És ebben a mozgalmasságában senkinek a kedvéért sem tart egy pillanatnyi megnyugvást, egy pillanatnyi szünetet sem.

Aki erre a folyton mozgó valamire (amit életnek nevezünk) a kellő időben fel nem kapaszkodik, azért, hogy aztán mozgását, irányát, pályáját, fejlődését kor-

mányozza és irányítsa, az mind óbégáthat azután. Hiába fog szemrehányásokat tenni azoknak, akik szemesebbek lévén, felültek és a gyepőlőszárat kezükbe ragadták. Ezek a szemések kormányoznak, a lekésettek pedig csendes rezignációba esve nézik a kormányzás irányát. Persze, hogy sokszor nem tetszik a lekésetteknek ez az irányzat. Oda-oda kapdosnak hát a gyepőlőszárhoz, hogy másfelé huzzák. Ám a bakkonülők akkor ostorral vágnak végig a sivalkodó kunktátorokon.

Ez az ostorcsapás a szerencse. Felriasztja a rezignáltakat, az ostorcsapástól keletkezett égő seb arra kényszeríti őket, hogy irt keressenek rá. Majd pedig nekirugaszkodnak és egyesült erővel arra torekszenek, hogy azt a gyepőt valahogyan kézbe kaparintsák.

Ha még van bennük elég erő és egyetértés, sikerülhet a vállalkozás.

Most ezt a képes beszédet a mi viszonyainkra alkalmazom. Keserű igazságokat mondok, de hát úgy vélem, hogy bajainkon csak úgy segíthetünk, ha végre-
valahára rámutatunk az okokra s ezeket

az okokat nem mindig másokban, hanem magunkban is keressük.

Azok a bizonyos kunktátorok, mi magyar katolikusok vagyunk! Igenis, az élet kocsijának a gyepőlőjét kiragadták a kezünkből, mert mi magaelbízunkból mindenféle késtünk tíz-tíz percet s azután meg csak jajgatunk s sebeinket mutogatjuk, mintha szánalmat akarnánk kelteni magunk iránt.

Aki kath. napilapjainkat, a kath. heti és időszaki lapokat és írásokat olvasgatja s aki a templomi szöszékekről elhangzott szavakat gyakrabban hallgatja, az tudja, hogy sebeink mutogatása állandó s hogy panaszaink kifogyhatatlanok.

Nap-nap után olvassuk és halljuk, hogy ker. társadalmunk gyöngye és erőfelen; hogy közigazdaságunkban egy szemernyi keresztény szellem és irányzat nincs, hogy a pénz a bankokban nem a keresztényeknek kamatozik, hogy a magyar vérről szerzett földeken nem a keresztények aratnak, hogy az iskolák máhónap teljesen kikerülnek az Egyház kezéből, hogy a sajtó teljesen kereszténytelen, hogy a színpad nem a keresztény

TÁRCA.

Negyven év.

Kisoros legenda.

1.

Írta: Tolsztoj. Fordította: Csapky István dr.

A múlt század végén Mandrik község Motilinnak, egy nyugalmazott testőr tisztnek volt tulajdona. Motilin feleségével együtt állandóan ott lakott.

Jobbágyainak jó dolguk volt. Nem sanyargatták a parasztokat, mint akkoron a földesurak általában tették, sőt a Motilin-család kevés igényű volt, s keveset követelt a jobbágyaktól is. Náluk robot csak a szénatakarításkor volt, két hétig. A földet a parasztoznak adták bérbe, s a bér nem volt épen magas.

Deniz Szavlyevics Spak volt Mandrik község leggazdagabb parasztja. Spak háza két szobából állott. Elül volt a vendégszoba, mellette egy kis dolgozószoba. A vendégszoba szépen volt behútorozva: szemben az ajtóval, a sarokban szent képek lógtak, a képek előtt két mécs, s néhány viaszgyertyatartó, a sarokban egy zöld búboskemence, meg egy asztal puhafából. A lócán néhány hatalmas kötésű könyv hevert. A házhoz tartozott még az élés-

tar, az istálló és a fészer. A fészer alatt volt az eke, a kocsis és a szán. Spak egy bérést, meg egy bérésasszonyt tartott, ami már azért is szükséges volt, mert egész családja egyetlen leányából állott, akit igen szeretett és kényesztetett.

Spak valamikor fuvaros volt, s ezzel a mesterséggel elég sok pénzt szerzett. Öregségére abbahagyta a fuvarosságot, s ekkor került a földesúr kegyébe. Az úr, hogy jót tegyen vele, pénzt adott neki kölcsön. Spak gabonát vett rajta. Két év múltán rossz termés volt, felszökött a gabona ára és Spak tizenhatszor drágábban adta el gabonáját, mint vette. Ily módon egyre gazdagodott, s irigyelni kezdték. A faluban nem igen szerették: nagyon rideg ember volt. Mogorván nézett, senkivel sem mulatott, korcsmába nem járt, máshoz vendégségbe nem ment, de maga sem vendéglét meg semkít, nem énekelt, tréfát nem tűrt, de alkalomadtán szívesen gúnyolódott és nagyra volt vele, hogy irni és olvasni tud. Nem volt zsupori, de bőkezűnek sem mondhatta senki; nem volt rossz, de nem is tudott senki olyan eszelekedetéről, mely jó szívre vallana. „Az csak magáról gondoskodik, bizalmatlan ember” — ezt mondotta mindenki, aki csak ismerte. Mikor már sok volt a pénze, félni kezdett, hogy meglöpi valaki, s megkérte a

földesurat, hogy vegye pénzét őrizet alá; hat-ezer rubele volt bankpénzben. Motilin elfogadta az összeget és elismervényt adott róla Spaknak. Elhunytá előtt Spak kívánságára a végrendeletben meghagyta fiának, hogy Spak leányát, s ennek jóvendőbeli férjét, ha a mandriki uradalom falvaiból való lesz, szabadítsa fel a jobbágyaság alól. A maga részére Spak semmitsem kért.

Sok idő múlt el, az öreg földesurak elhaltak, helyükbe fiatalok léptek; Spak leánya is hajadonná fejlődött. Szép leány volt; haja világos szőke, orra kissé tömpe, amit a kisorosok kiváló szépségnek tartanak. Szépen, gazdagon öltözködött. Járásán, teste minden mozdulatán észre lehetett venni, hogy Vasza jól tudja, hogy módos gazdának a lánya. Az egész falú azt tartotta róla, hogy hozzáférhetetlen, gögös, sőt rossznak is tartották és senki még csak nem is álmodta, hogy büszke szívébe a szerelem már befészkelte magát.

Volt Spaknak egy teljesen árva cselédje, Trofim Jasnük. Szüleiére nem is emlékezett. Özevegynagynénje, egy rendkívül szegény asszony nevelte fel. A nagynéne zsémbes asszony volt és örökösen siránkozott nyomorúságán. De volt is elég oka. Örökös nem maradt rá. Egy kóppott sövénykerítéses udvarban volt a kunyhója,

világnezet és morál hirdetője, hogy még az emberbaráti intézmények egy jó része is az egyház falait ássa alá.

És még egy egész garmada panaszt tudnánk elősorolni, de talán elég ebből ennyi.

Ezek a panaszok mind igazak és valók. De már most tegyük fel a kérdést, kik az okai annak, hogy ezek a panaszok elhangozhatnak.

Tegyük a kezünket, mi magyar katolikusok, a szívünkre s őszintén valljuk be: *Mea culpa! Mea maxima culpa!*

Mi, a kunktátorok, mi vagyunk a hibások.

Mi, akik élünk, s öseink, akik meghaltak.

Nagyon szöszerint vettük s vették öseink a krisztusi mondást, hogy az Egyházon a poklak kapui sem vesznek erőt!

Néztünk, szemlélődtünk s az élet kerékébe nem igen kapaszkodtunk bele, mert hát a betűn rágódtunk.

Pedig Isten és az Ő szent Fia munkát kíván tőlünk s különben is tudjuk, hogy az Isten irtalmasságában való tulságos bizakodás nagy bűn.

Mi pedig így bizakodtunk s azért lekéstünk minden téren. Csak akkor jajdultunk fel, a mikor a veszedelem anyakunkon volt. De ekkor is jó darabig csak jajgattunk, ahelyett, hogy alapos munkához fogtunk volna.

Lássuk csak.

Keresztény társadalmunk gyöngé és erőtelen erkölcsileg és anyagilag. Hogy az erkölcs és anyagi helyzet olyan kölcsönhatással vannak egymásra, mint a lélek és test, arra csak éppen rámutatunk. A

paupertas nem kedvez az erkölcsi életnek. Sőt! Ezért nem találunk egyetlen olyan szervezetet sem, még a tökéletesebb élet-szentségre törekvők közt sem, amely feltételül az anyagiakkal való küzködést vagy éppen a koplalást tüzte volna ki.

Ha tehát az említett kölcsönhatás való, aminthogy igaz is, akkor logikus, hogy a társadalom reorganizációjánál, irányításánál nem elégséges a szónokolás, a figyelmeztetés, a tanácsosztogatás, hanem feltétlenül szükséges a tevőleges segítség és támogatás. A szó, a tanács nagyon jó arra, hogy az akaratot elhatározásra bírja, de itt nem szabad megállani. A jó irányban felkeltett akarathoz teret kell szolgáltatni a munkásság kifejtésére és eszközöket kell adni a jó szándékú munkásság véghezvitelére és befejezésére, hogy létesüljön az a harmónia, a mely feltétlen kelléke az egészséges társadalomnak.

Már most tessék tárgyilagosan, higgadtan, de mindenek felett *őszintén* vizsgálni, hogy katolikus részről azok, akik tehetségüknel, helyzetüknel, állásuknál fogva hivatva volnának ennek a harmóniának a megteremtésére, — mit végeztek? Ismét és ismét szónokoltak, tanácsokat osztogattak, de vajmi keveset tettek. Mert — ne felejtjük el — ennél a pontnál, a keresztény társadalom erkölcsi és anyagi megerősítésének kérdésénél, áldozathozásról egyáltalán nincs szó, vagy nagyon csekélyről.

Egy kis jóakarát, egy kis körültekintés kell csupán. Segíteni kell, talpra kell állítani anyagiakban a keresztény társadalmat. A magyar kath. egyháznak — hala Istennek — még van földbirtoka, van

pénze. Ebből a földbirtokból, ebből a pénzből ez idő szerint nagyon sokan élnek, de jól, olyanok, akik a kath. egyháznak nemcsak nem hívei, hanem határozottan ellenségei. A kath. egyház támogatásával, pénzének felhasználásával vagyonra, tekintélyre, befolyásra tesznek szert, s mindent felhasználják a katolikusok ellen. Ha ez sem öngyilkosság, ha ez sem a keresztény társadalom lejáratása, akkor nem tudom, hogy mi az.

Tessék csak azokat a földbirtokokat a keresztény magyar népnek bérbe adni, tessék azzal a pénzzel olyan bankokat alapítani, amely bankok csak a tisztességes polgári haszonra dolgozva, feladatul a pusztuló kisgazda hitsorsok felségítését tüzi ki, tessék azzal a pénzzel ipari és gazdasági, kereskedelmi vállalatokat létesíteni: akkor rövidesen tapasztalni fogjuk, hogy a keresztény társadalom erkölcsiekben és anyagiakban erősödni és virulni fog. Akkor nem fogjuk hallani szónoklatokban s nem fogjuk olvasni vezető cikkekben, hogy a nem kívánatos elemek iránt tanusított megmagyarázhatatlan nagy lelkűség „keserves következményeit sanyli a magyar nemzet most a politikában, gazdasági erejének pusztulásában, nemzeti és keresztény közszellemének lazulásában s abban az ezertéle vonatkozásában a mindennapi életnek, melyeknek tünetei mögött mindig feltalálható egy tőlünk idegen szellem romboló hatása!”

A legnagyobb baj pedig az, hogy közgazdasági tevékenységünknek keresztény alapra való fektetése még meg sem indult. —

mellette a pince; a pincébe semmit sem raktak el, mert nem is volt semmi eltenni valójuk. Az udvar mögött volt egy kis kert, melyben hagyma, len, mohar és napraforgó termett. Az övezvénynek kenyérré sem volt pénze, úgy kellett házról-házra járnia s az Úr nevében kéregetnie: itt egy darab kenyér, ott egy morzsa só került a konyhára. Ha néha-néha egy kis szalonna is jutott, az már ünnepszamba ment: tüzet rakott és galuskát főzött. Trofim is úgy járt-kelt tarisznyával a vállán. Rendes tápláléka kenyér és víz volt. Fogalma sem volt, miféle ize van a tejnek, tojást, vagy húst meg csak karácsonykor evett, mikor alamizsna, vagy szentelt étel gyanánt kapta. Midőn tizenhárom éves lett, a község megválasztotta disznópásztornak. Ezért három rubel évi fizetés járt, s azonkívül az a jog, hogy tavasszal és ősszel komkommiót járhatott kérni, ama gazdákhöz, akiknek disznait őrizte. Durva vászoninget viselt, fölötté egy kopott bekecses. s egy gazda, akinek akkora fia volt, mint Trofim, könyörületből ajándékba adta fia kopott ködmönét. Őt évet töltött Trofim a disznópásztorkodással s ezalatt helyre-legénné fejlődött, úgy, hogy bizony a falú leányai is szemet vetettek reá.

Egyszer, mikor a csordát a mezőről hazaterelte, észrevette őt Spak, s ezt gondolta magában: „Micsoda derek legény! Adok neki más foglalkozást, disznót majd más is őrizhet, aki nálánál hitványabb.” És Trofimtól magához is vette cselédül.

Spak kemény paraszt volt: gyakorta morgott

és szemére vetette cselédjének, hogy lusta, engedetlen, holott Trofim szorgalmas és engedelmes volt. Különb magá Spak is szívéből meg volt vele elégedve, de már úgy tartotta szükségesnek, hogy a cselédet szigorúan tartsa, nehogy eszébe jusson, ha csak egy pillanatra is, elfelejteni a különbséget, mely közte és a gazda között van. Spak táplálta és ruházta Trofimt, akinek a nagyménjénél való élet után ez az új élet nagyon is jól esett.

Vasza a szegény szolgálégnnyel szemben másképp viselkedett, mint atyja. A cseléd szépsége szívé megillette. Trofim természeténél fogva zárkózott és óvatos volt, s nem igen mert volna szerelméről a gazda leányának szólni, de a leány elébe vágott és maga mondta meg neki, hogy szereti. Trofim teljes lélekkel viszonozta a leány szerelmét. Vasza abban a reményben volt, hogy atyja, aki őt módfelett szereti, beleegyezik s odaadja Trofimnak, ha az öreg szépen, hizelegve, könyörögve megkérleli. Sokáig habozott, nem volt elég bátorsága atyja előtt szerelméről beszélni. Egyszer végre meglátogatta Spakot egy szomszédja, s amikor a vendég elment, Spak így szólt leányához:

— Itt volt Pavel Drissák s így szólt hozzám: „Minek tartogattuk gyermekeinket? Neked — azt mondja — van egy leányod, nekem meg egy fiam.” Erre meg én így feleltem: „Nem te fogsz élni a leánnyal, hanem a fiad, s a fiaddal nem én fogok élni, hanem a lányom. Megkérdezem a leányomtól: ahogy majd ő gon-

dolja, úgy is legyen. Ha azt mondja, hogy elmegy feleségül a fiadhoz, akkor küld a kéréket, de ha azt feleli, hogy a fiad nem kedvére való, azt se vedd majd zokon.”

— Drizsákhoz én férjhez nem megyek, nem szeretem — mondá Vasza határozottan.

— Ha nem szereted — szólt Spak, — akkor szó nem lesz többet róla. Ezt fogom majd Drizsáknak is mondani. Leányomat kenyszeríteni nem fogom, de nem is állom útját akarátának. Menjen ahhoz, akihez akar.

— Így hát édes atyám nem fogja megtiltani leányának, hogy ahhoz menjen feleségül, a kihez épen akar? — kérde Vasza.

— Isten ments! Nagy bűn az, — szólt Spak. — Hátha alacsony rangú koldushoz akarnék feleségül menni? — kérde Vasza.

— De hát hogy eshetnék az meg, hogy alacsony származású koldushoz menj? Hogy merne egy koldus, vagy egy alacsony származású ember még csak hozzád közelíteni is? Ismerlek én, gyermekem! Nem hogy egy koldus, hanem akárki községünk lakói közül is csak félve közeledik hozzád. — Így szólt Spak.

— Édes atyám — mondá Vasza vontatott hangon, — én teljes szíveimből megszerettem szolgálókat, Trofimt, és ökövüle senki máshoz férjhez nem megyek.

— Leányom, — kiáltá Spak, — miért tartasz bolondnak, mit sértegetsz? Ne mondd ezt többé! Aztán miféle vége lehet ennek! Meghallja esetleg a mit mondasz, s tudj Isten, mit vesz majd a fejébe.

E téren nemcsak hogy késlekedünk, hanem stagnálunk. A mindenféle egyházi hírtokokból a „nem kívánatos elemek” gyarapodnak, erősödnek, miközben a hívők vándorbotot vesznek kezükbe.

Mert mit csináljon a szegény ember, aki támaszték nélkül marad? Meg kell alkudnia az élettel, különösen akkor, ha azt tapasztalja, hogy azok, akik szónoklataikkal, tanácsaikkal legbensőbb érzéseiket mozgásba hozva, odaküldték őket az első csatásorba, de azután a legszükségesebb puskaport sem juttatják oda neki. Pedig tudni kell, hogy csatát nyerni nem a vezéri buzdító beszédekkel lehet, hanem első sorban szárazon tartott puskaporról és megfelelő golyóbisokkal.

Ezt a puskaport és golyóbist kell odajuttatni a keresztény magyar népnek: akkor lesz érzésben és anyagiakban is erős keresztény társadalom.

E tekintetben azonban már nagyon is nagy a késés — szinte a tizenkettedik óra is elmúlt.

A magyar föld nagy része tulajdonjogilag vagy bérletben már nem keresztény kézben van. A pénzintézetek, a melyek törvényes uszorára és kizsákmányolásra dolgoznak, csak azt az elemet segítik, amely a pénzt még nagyobb uszorával tudja forgatni, mert neki ezt nem tiltja morálisa.

Legyen hát vége a szónoklásnak és tanácsadásnak — jöjjön el a tett.

Román vádaskodások. Az Alkotmány írja: Különös vádakkal áll elő az aradi „Tribuna” című ultraromán újság. „Magyar propagandát” fedez fel Romániában és azt állítja 1. „tagadhatlan intézkedés” gyanánt, hogy gróf Apponyi miniszter a romániai magyar iskolákat anyagilag segízezi, 2. hogy gróf Majláth Károly erdélyi püspök „nagy ingerenciát” gyakorol a romániai katolikusokra és 3. hogy a Szent-László-Társulat működése semmivel sem kevesebb, sőt jóval több, mint a román kulturegyleteké. Végül kérdi a derek Trajánutód: „A magyarok ugyan mivel hálálják meg s legalább mivel ismerik el Románia határtalan jóságát az ott letelepedett magyarok iránt?” Válaszra érdemesítjük a magát naivnak teltető „Tribuna”-t. Válaszunk a fenti három pontra ez: 1. Gróf Apponyi miniszter semmivel sem segízezi a romániai magyar iskolákat, mert erre sem a költségvetés keretében, sem azon kívül nem áll rendelkezésre egy lyukas báni sem. 2. Gróf Majláth erdélyi püspök nem gyakorol a romániai katolikusokra ingerenciát, mert ezek a katolikusok a bucaresti érsek ingerenciája alatt állanak s ha az erdélyi püspök netán mégis gyakorolna rájuk valamelyes ingerenciát, az szigorúan az egyházi téren mozog és távolról sem érinti a politikát. 3. A Szent-László-Társulat működése kizárólag arra szorítkozik, hogy segízezi a külföldön élő katolikus magyarokat templom- és iskola fenntartásában, nemcsak Romániában, hanem másutt is. A romániai magyaroknak pedig nincs okuk meghálálni Romániának irántuk való „határtalan jóságát”, mert ott szorgalmasan dolgoznak, békében, csendesen élnek, nem izgatnak sem a románok, sem a romániai király ellen; fentartják és őrzik nyelvüket és kultúrájukat, de békésen, szeretetben együtt élnek a románokkal. Sem külön politikai pártot nem alkotnak, Románia állami egységét nem bántják még kis ujjakkal sem. Románia ellen izgatókat meg se tűrnek körükben és sem magyar miniszter, sem magyarországi magyar képviselő nem járt még köztük a kultura álarca alatt izgatni Románia s a románok ellen. De vajjon a ma-

gyarországi románok mivel hálálják meg Magyarország határtalan jóságát irántuk? Erről elméldkedjék a „Tribuna”.

A katolikus sajtóért!

Mélyen megalázó egyházunkra nézve, hogy híveink a vallási közömbösségben nyakig vannak, úsznak a zsidó árban addig, míg fulladásig vannak. És ha már-már gyöttri a fulladás, kapaszkodik ide és oda, de ekkor se keresi a biztos mentőkötelet, melyet az egyház elébe dob, hanem törekeny, gyenge nádszálba kapaszkodva akar menekülni a csunya haláltól, a fulladástól. Nincsen ez így? Zsidó, istentagadó, szabadkőműves, szociáldemokratizmussal telített lapokat járatnak híveink legtöbbször, az elvetett hamis, egyházellenes eszméket, melyekkel tömik a jelzett lapok kath. közönségünket, csak úgy szivják magukba az olvasók. És a szivás eredménye? Elvesztiti a talajt lábai alól, gyengül a hit és egy szép napon csak arra ébred, hogy a zsidóság, istentagadás, szociáldemokrácia és szabadkőművesség tengeren uszkálva, fulladoz Ért látjuk, tapasztaljuk mindennap. Vagy talán nem ismerjük e sorsra jött kath. hívőket, kiket esakis a piszkos sajtó tett ordító orosz-lánokká? Legjobban érzi ezt az anyaszentegyházunk. Neki és esakis neki köszönhetjük, hogy kormányzója a Szentlélek oly férfiakat küldött, kik a katolicizmus számára oly mentőkötelet fonnak „a kath. sajtó egyesülettel”, amely hivatva van megmenteni azokat, kik fulladásig, nyakig vannak a zszóba, visszatartani az ártól azokat, kikben van tisztesség és kath. érzés.

És csodálatos, hogy ez az egyesület is, mint sok más életre való nehezen születik, nehezen indul és még nehezebben ápolják. Hát miért? Mert-mert közömbösek vagyunk, mert-mert szivesebben áldozunk anyagiakat minden másra, csak a „katolicizmusért és a sajtóért nem.”

Pedig itt az idő!!

Alkalm is van erre bőven.

— Nem, édesatyám, én atyámmal nem tréfálok, hanem igazat mondok. Szeretem Trofimot, adj engem hozzá; máshoz senkihez feleségül nem megyek, — szolt Vasza határozottan.

Spak, aki eddig a padon ült bottal a kezében, felugrott, fel-alá járt a szobában, aztán megállt s hatalmasokat ütött botjával a kemencére. Vasza némán állt a kemence mellett, várva az ítéletet. Atya szemei szikráztak a dühtől. Úgy látszott, mintha készült volna mondani valamit, de magába fojtotta. Egy pillanatra megállt, azután újra járkált a szobában, majd meglélt a lócára s a botja végével piszkálta a kemencét. Vasza még mindig hallgatott. Végre Spak erőt vett magán, hogy nyugodtnak lássék s így szolt:

— Ugy legyen, amint mondtam. Megmondtam: menj férjhez, akihez akarsz. Ujra mondom, kényszeríteni édes leányom, nem foglak. De most még nem adlak Trofimnak, hanem ha Isten is úgy akarja, odaadlak majd később. Szerezzén magának Trofim szürt, fehér úri posztóból és jöjjön el hozzám kérésével, a maga kocsiján, a maga lovával. Akkor odaadlak neki. De mindaddig meg se próbálja: még ma elzavarom a háztól.

— Ez aztán igaz! — mondá Vasza; — milyen jó édesapám, úgy szavakban, bezzeg ha tette kerül a sor, akkor úgy látom, szakasztott olyan, mint más atyák, sőt talán még rosszabb!

— Te meg ne adj utasításokat, — szolt

Spak haragosan, — a csirke ne tanítsa a koltót. Te az én leányom vagy és ahoz méggy férjhez, a kihez én akarom, másképen eselekedni pedig ne merészejl!

— Hát aztán ha lánya vagyok, — pattogott Vasza, — ha lánya vagyok, hát meg is ehét engem? Ej apuska, apuska! Akarata ellenére nem megyek férjhez, de hogy is mehetnék, hiszen engedelme nélkül a pópák nem is adnának össze. Csak hogy azt mondtam ám édesapám, hogy Trofimom kívül senki máshoz férjhez nem megyek. Ha nem ad hozzá, leányát számúzi a világból.

— Eredj! Ne ingerelj! — mondá Spak, — akkor adlak majd Trofimnak, ha fehér szürben, a saját kocsiján, a saját lovával állit be hozzám. Megmondtam. Mit kívánsz egyebet? Szavamat vissza nem vonom. Ha atyádat tiszteled és szeretted, akkor várakozzáll, ha pedig nem szeretted és nem tiszteled, eredj ahozá akarsz, Trofimoddal együtt, éljete a nagynénjénél, az özvegy koldusasszonynál. Így szolt Spak, miközben botjával a kemencén kopogott. Vasza sirva fakadt s kiment a vendégszobából. Nemsokára apja is kijött s úgy ment el mellette, mintha észre se vette volna könnyeit. Az udvaron Trofimra akadt, aki hasogatott aprófát hordott a fészér alá.

— Trofim, szolt a gazda, gyere fel hozzám azonnal a vendégszobába. Ezzel Spak megfordult és visszaindult a vendégszobába. Ujra elhaladt a síró Vasza mellett, s újra elfordította arcát, mintha észre se venné.

Trofim elvégezte dolgát az aprófával, azután, amint a gazda parancsolta a vendégszobába akart menni. A pitvarban találkozott Vaszával, megállt és kérdőszökődni kezdett tőle, hogy miért sir? Akkor Spak kidugta fejét az ajtón és ráírvált:

— Ide gyere Trofim!

Trofim belépett a vendégszobába, mire Spak így szolt hozzá: „Te nem vagy ide való. Itt a bérlet két évre, meg egy hónapra. Takarodjál a házamtól!”

— Hová menjek? szolt Trofim; sem rokonom, sem házam.

— Talán bizony én vagyok köteles a házatlan házatlanokat eltartani? mondá Spak, eredj katonának, ha se rokonom, se házad. Épen ilyenekre van ott szükség.

— De én nem akarok katona lenni, mondá Trofim.

— Akkor nézz valami mesterség után vagy kereskedjél. A kereskedésnél szerzhetsz majd pénzt, veszel lovat, varratsz magadnak fehér posztóból szürt, aztán öltözködjél fel, ahogy illik és gyere hozzám. Akkor majd másképen foglak megtisztelni és még vömül is elfogadlak. Mert ezt te nagyon is korán vetted a fejedbe. — Így szolt Spak. —

— De hát, hogy kezdjek én kereskedni? kérdé Trofim; ki ad nekem pénzt, hogy árut vehessek?

— Nem tudom, mondá Spak; ez nem az én dolgom, hanem a tiéd. Trofim szeretett volna

Keresztelő, esküvő, jubileum, örömnépek stb. . . . nem lehetne-e az ily alkalmakat felhasználni arra, hogy a „kath. sajtóegyesület” gyűjtünk?

Vendégségek, nagy ebédek, diszvacsorák alkalmával nem kérhetünk-e egy-egy koronát vendégeinktől e célra. Próbáljuk meg ezt egy e célra szánt persellyel, mely minden tisztességes kath. háznál, még a plebániákat és püspöki palotákat se veszem ki, a következő felirással: „kath. sajtóért” ott kellene tündököljön a persely. Nálam már is meg van. Jón Halottak napja. Mult évben az „elő halottakért”, „tűdöveszesekért” gyűjtöttünk, hát az idén nem tudnánk-e az előhalottért: a kath. sajtóért gyűjteni? A sok dísz és nem tudom minek is nevezhető „kegyelet” „diszvilágításra, diszkozorura stb.-re kidobott pénzösszegek” helyett szebb az alamizsna, melyet megholtjaink emlékére adunk annak a nagy koldusnak, melyet kath. sajtónak neveznek. Jón Mindenszentek napja. Nem lehetne a püspöki kart felkérni, hogy a legnagyobb szegényért országos gyűjtés rendeztesék a templomokban?

Végrendeleteknél, alapítvány tevéseknél nem szerepelhetne egy-egy kis összeg a „mi sajtónkra is.”

Felolvasások, estélyek stb. társas összejövetelek egy évben egyszer a sajtó javára is rendezhetők.

Vagy talán nem szabad? Hisz rokkantokért stb-ért már annyit tett a kath. társadalom — tegyük a legrokkantabbért, a kath. sajtóért is.

Akarat — akarat — akarat kell, katolikus testvérek és tett. Akkor talán járni is fog a kath. sajtónk, de addig csak toló szekéren halad.

Meisel.

H I R E K.

Az erdélyi püspök szent Erzsébet ünnepéről.

Kegyelmes főpásztorunk X. sz. körlevele árpádházi szent Erzsébet születésének közelgő hétszázados elfordulójáról szól, s mélységes ihlettel szólítja fel híveit „a mai lázas munkában élő és a betevő falatért küzködő nemzedéket egy gyöngye asszony példája követésére”, akinek életét, az *elő hit ereje* és az *elő hitből* fakadt esodalatos szeretet avatta „az erény és életszentség iskolájává.” Épen azért az ünneplésnek nem a külső fényben, hanem főképen abban a benső törhetetlen elhatározásban kell nyilvánulnia, hogy a tökéletességnek azt a fokát, amelyet a magyar királyok törzsének ez a dicsőséges sarjadéka életének példájával kijelölt, erőink szerint mi is meg akarjuk közelíteni. Szent Erzsébettől tanulhat a keresztény alázatosságot, igazi irgalmasságot.

Ennek a keresztény irgalmasságnak gyakorlására buzdítja híveit Erdély főpásztora. Tegye meg minden keresztény lélek, hogy amiben földi javainak ereje szerint lehet, segítse nyomorba jutott felebarátját, jó cselekedettel, szíves részvétellel, jó tanáccsal, vizsgatálással és amiben egymaga keveset tehet, igyekezzék mások társaságában hathatósabb segélyt nyújtani. E végből különös figyelembe ajánlja a páli szent Vince egyesületét, a regizsi szent Ferenc társulat támogatását, valamint azt, hogy kiki a maga képessége szerint járuljon hozzá annak a gyöngéd szeretetre valló és a mi drága szentünk nagy nevéhez és dicső emlékezetéhez mindenben méltó tervnek megvalósításához, amely szerint Pozsonyban egy menedékházat akarnának a jó lelkű létesíteni szegény, elhagyott, árva gyermekek fölvetelére, gondozására és keresztény katolikus szellemben leendő nevelésére.

A főpásztor angyali szívére vall az a gondolat, melyben azt a tanácsot adja, hogy az ünnep napján, nov. 19-én minden keresztény család meglehetne annyit, hogy legalább egy szegényt, vagy egy szegény családot tisztességesen megvendégeljen, ruhafelével, tüzelőfával, élelmi szerekkel vagy pénzbeli alamizsnával fölségeljen.

Szent Erzsébet nemesak az alázatosság és irgalmasság mintaképe, hanem ragyogó példányképe a hitvestársnak és anyának is. Örök időkre példát adott a világnak, hogy miképp oszthatja meg egy szerető szív az Isten, a szerető férj, a család és a szenvedő emberiség között a maga szeretetét úgy, hogy mindezen megnyilatkozásában elérje a keresztény tökéletesség legmagasabb fokát.

Ezen az alapon köti lelkére a híveknek a főpásztor, hogy a házias állapot kötelmeire nézve, különösen ami a gyermekek keresztény nevelését illeti, önmagukkal gondos lelki számvetést tartsanak és ha miben hibát találtak, azt megbánván, a jövőre nézve igyekezzenek mindenben szent Erzsébet példája szerinti igaz keresztény házaseletet élni.

Magának az ünnepnek megülésére vonatkozólag a következőket rendeli a főpásztor:

Nov. 18-án, az ünnep előestéjén ünnepélyes delutáni ájtatosság tartandó, megelőzőleg pedig a hívek buzdítandók, hogy minél többen végezzék szent gyónásukat és járuljanak a szentáldozáshoz. Az ájtatosság előtt és után gyónatás.

Nov. 19-én, szent Erzsébet ünnepén ünnepi szent mise szentbeszéddel. A szent misére a hatóságok meghívandók!

A helyi viszonyoknak megfelelően d. e. v. d. u. iskolai ünnepség tartandó énekek, szavaltatokkal, esetleg ifjúsági szindarabbal vagy sz. Erzsébetről szóló dicsőtő beszéddel. Delután szintén ünnepélyes ájtatosság tartandó szentségkítetéll.

— **Személyzetiek.** Garda Dénes szovátai plebános kerületi alesperesnek, Szabó Jánost a székelyudvarhelyi főgimnáziumhoz vallástanárnak, Rész Jánost a csíksomlyói főgimnáziumhoz vallástanárnak, Péter Antal drt. kolozsvári segédlelkésznek, Csányi Kálmánt kolozsvári hitoktatónak kineveztek. Csaba Gyula József szászregeni és Lukács József tunsádi segédlelkészeket kicserélték. — Varga Sándor szentzéki tanácsos székelyudvarhelyi finevelő intézeti regenszt és főgimnáziumi tanárt saját kérelmére nyugalmazták.

— **Új tanárok.** A státus igazgató tanácsa a gyulafehérvári főgimnáziumhoz az eltávozott Száva Kristóf helyébe Kályáni Ferencet nevezte ki helyettes tanárnak, a csíksomlyói főgimnáziumhoz Márton Istvánt, a kézdivásárhelyi főgimnáziumhoz tornatanítóként Marthy Lajos torna- és vívómestert.

— **Az erd. róm. kath. státus tanárainak egyesületéből.** Az egyesület választmányja szept. 25-én választmányi gyűlést tartott, mely főleg a következő közgyűlés helyének és idejének megállapításával foglalkozott. Régi gyakorlat szerint gimnáziumonként sorban következik a gyűlés helye. Jelenleg Kolozsvár következnék, de mivel az utolsó gyűlésen onnan egy tag sem jelent meg, meghívás nem történhetett. A választmány nevében az elnökség kérdést fog intézni a kegyesrendi gimnázium igazgatóságához és testületéhez, hogy a sorrend betartásához ragaszkodva kívánják-e, hogy gyűlésünket, ott tartsuk. Zlamál Ágost az országos kath. tanáregyesület pécsi alakuló gyűlésén részt vévén, nem tett — megbízása nem lévén nem is tehetett, — kötelező nyilatkozatot az erdélyi státus tanárainak belépéséről, hanem csak a maga részéről is óhajtanónak jelezte az egyesület létrejöttét, melyhez az erdélyiek is valószínűleg esatlakozni fognak és kifogásolta, hogy az alapszabálytervezet épen csak az erdélyi egyesületnek nem küldötték meg. — Vegül megbeszélés tárgya volt a kedvezményes vasúti jegyek kérdése is. Mivel egyesületünk ismételt kérésére sem sikerült eredményt felmutatni, most már a gimnáziumoknak külön-külön kell megkísérlni, hogy a tanárok legalább a nyári időszak idejére néhány kedvezményes jegyhez hozzájussanak. Ezen tárgyak megbeszélése után a gyűlés véget ért.

— **Október tizedlike lesz,** amint a főmatadorok mondják a magyarországi szociáldemokraták erőpróbája. Általános sztrájkjal akarunk nyomást gyakorolni az összeülő parlamentre az általános választójog érdekében.

A szociáldemokraták egyszerűen felesleges erőpazarlást végeznek és sok kárt okoznak saját megmaszlagozott híveiknek. A legelvetemültebb lelketlenség kell ahhoz, hogy ebben a koldus világban, télvizideje előtt fektelen igaztásokkal az embereket kizökkentsék a csendes munkálkodásból, mert egy ilyen kizökkentés nem egynapi veszteséget jelent sem a munkásokra, sem a munkaadókra. Persze az agitátorok a rém sok erkölcsi és anyagi kárral nem sokat törődnek, nekik az a fő, hogy már-már megíngott hatalmukat és hitelüket felfrissítsék egy kis újabb maszlag elhíntésével. Ezért október 10-ikén halált ordítanak a nemzeti államra és nyíltan kitűzik az internacionális zászlaját.

Milyen furcsa logikátlanságot is szül a

a gazdával még tovább is beszélni, de az a szavába vágott és így szólt:

— Ne fecsegy, hanem takarodjál! Majd akkor beszélünk, ha fehér szürben, a magad lován jössz ide. Minek pazaroljam most haszontalanul a szót reád, te templom egere! Eredj odább!

Trofim eltávozott, Vasza a pitvarban állott az ajtó előtt és mindent hallott. Nyakába borult Trofimnak, de a felesleges atya megint kitekintett az ajtón és nyersen rászólt:

— Vasza, gyere ide. Siess! Engedelmeskedjél atyádnak!

Vasza engedelmeskedett, bement a vendégszobába s elkeseredve így szólt:

— Miért háborgat minket?

— Hogyan, minket? kérdé gonosz mosolylyal Spak; téged és még kit más?

— Völegényemet! szólt határozottan a lány.

— Hát ugyan kinek — kérdé az apa — ugyan kinek méltóztatott titeket völegénynek és menyasszonynak kinevezni? A párocskát akkor hijják völegénynek és menyasszonynak, mikor a szülők már megáldották őket. Hát nektek ugyan mifele szülők adtak áldást? Megmondtam neked is, Trofimnak is, hogyha pénzt szerez magának, meggazdagszik, ha fehér szürt és lovat vesz, s kérésével eljön hozzám, akkor aztán lesztek völegény és menyasszony.

(Folyt. köv.)

nagymérvű elvadás. Ezek a vad agitátorok ki akarják irtani a magyar hazánkat még a fogalmát is, de azért más oldalról jogokat, törvényhozó jogot követelnek tőle.

Tisztelt szociáldemokraták! ez még igen szerény követelés és ostoba logikátlanság. A logika azt hozná magával, hogy az egyes államok határainak ledöntésével, az egész föld keletére kiterjeszkedő jogokat kívánjanak. Külömben akkor törvényekre sem lesz szükség — a szociáldemokrata agitátor urak fognak dirigálni úgy, amint nekik jól esik. Egyelőre azonban azt hisszük, hogy ezek az öblös szájuak még magyar földön sem lesznek törvényhozók, mert akik a magyar állam létét tagadják, azok a magyar államtól jogokat se kívánjanak. Ez az igazság, ez a logika. A tisztességes munkás, aki a magyar állam kiépítésére segítőkészt nyújt, amugy is megkapja az őt megillető jogot a Jakabok hepciáskodása nélkül is.

— A kolozsvári Ferencrendi zárásban október 4-én, a rend alapítójának ünnepén kegyeletes, szép ünnepség lesz. Csütörtökön (3-án) este 6 órakor szent beszédet mond a házfőnök, utána szent olvasó. Pénteken reggel 8 órakor ünnepélyes nagy misét tart Pál István apát, stánsreferens; utána szent beszédet mond Szentiványi Róbert dr. D. u. 6 órakor szent beszéd Komáromy Dezsőtől, melyet szent olvasó fog követni.

— Szoborszentelés és áttérés. Nagyszerű ünnepség folyt le szeptember hó 15-én Keresztelőszentpálon és Buzásbenyőn, a két község kath. templomaiban újonnan emelt Szent Antal szobrok felszentelésének alkalmával. — Nagyszámú közönség jelenlétében vette kezdetét az istentisztelet d. e. 10 órakor a szentpáli templomban. Szent Antalnak virágfüzrekkal felkészített szobra a baloldali m. oltáron volt elhelyezve. P. Szabó Sebestyén, oldalán szerzetársával, meg dr. Kászonyi Alajos, plébánossal lépett az oltárhoz s fölszentelte a szobrot, mely után a hívőkkel együtt elimádkozták a Mindenszentek litániáját. Erre felhangzott a „Veni Sancte“ s P. Főrika Adrián lépett a szószékre, a ki az ünnepelt, dicső Szentről mondott eszmékben gazdag beszédet. A szentbeszéd után szentmise következett, a mely alatt a hívők tekintélyes része vette magához az Úrnak szent testét, a legmélyebb áhitattal. Buzásbenyőn aznap d. u. ugyanilyen díszes és lélekemelő egyházi ünnepség folyt le hasonló fényvel. Azonban itt egy másik körülmény még emelte annak külső és belső tartalmát. Ugyanis ez alkalommal tettek le a hitvallást az Egyháznak azon új gyermekei, akiket a mennyei Pásztor visszaédesgetett az apák által elhagyott akolba. Sajnos azonban, hogy a tizenhárom, újonnan áttért hívő közül, a faluban dühöngő ragály miatt, csak haton vehettek részt az ünnepélyes hitvallásban. Pedig valóban így is megható volt látni azon magasztos jelenetet, a midőn az új hívők körülállották az Istenfiának földi trónját, hogy meggyőződésüknek, örömüknek és hálájuknak ily impozáns módon adjanak kifejezést. Az áttértekhez P. Főrika intézett lelkes szép beszédet. Figyelemreméltó volt az a sokatjelentő érdeklődés, a mellyel kálvinista testvéreink közül igen sokan az ünnepségen részt vettek.

— A kozmatelki Baresay-émlék. A Szászrégentől nem messze levő Kozmatelke községben vasárnap leplezték le azt a díszes köoszlopot, a melyet Kolozs megye állított Baresay Ákos erdélyi fejedelem emlékezetére. A mostani oszlop egy régi faoszlop helyére került, amelyet az oláhok állítottak s egy Váradí nevű eloláhosodott magyar család tartott fenn több nemzedeken át. — Az ünnepélyre, mely vasárnap délelőtt 11 órakor kezdődött, nagyszámú közönség jött össze a vidékről. A vármegyét Dózsa Endre alispán képviselte Kolozs megye lobogójával. Ott volt a Baresay-családnak is hat tagja. A szász fuvózenekar megnyitótul a Himnusz-t játszott, mire Dózsa átadta a szobrot Kozmatelke községnek, amelynek nevében Keresztés Aurél körjegyző vette át. A körjegyző az alispán beszédére válaszolva, kijelentette, hogy ők oláhok évszázadok óta hűséges fiai voltak a nemzetnek s azok is akarnak maradni; büszkék rá, hogy kis községüket a vármegye így megbecsüli. A körjegyző után Mera Gyula kozmatelki birtokos román nyelven fogadalmat tett az emlék gondozására s hangoztatta, hogy hazafias érzéssel lesznek ezután is a magyar hazáért. Végül Felszeghy Dezső szavalta el alkalmi versét, mire az emlékoszlopot megáldották. Hazafias beszédet mondott még gróf Toldalagi Samu tekei plébános, majd pedig Kutean Simon görög katolikus lelkes beszélt. Hangoztatta, hogy a románok jó hazafiak, de a tulzók szok, akik közéjük és a nemzet közé állanak. Az ünnepet a szász zenekar Szózata fejezte be.

— Székelykiállítás megnyitása. D. u. 15-én Ignác miniszter is részt vett, akinek a székely-nép anyagi jólétének emelésére kilátásba helyezett intézkedései nagy meglepedést keltettek mindenfelé. A kiállítást, amely reményen felül sikerült, nagyban látogatták. Igen gazdag volt a tenyész szarvasmarhák kiállítása, annál gyengébb állományt mutattak be a lovakból. Kár, hogy az egyik kitartásokról híres székely hegyi lovak okszerű tenyésztésére újabb kevesebb gondot fordítanak. Gazdag és változatos volt a gépkiallítás, nemkülömben az aprómarhák, szárnyasok, sertések kollekcója.

— Nyivános köszönet. Az ehedi róm. kath. templomban felállítandó új orgona javára a következő kegyes adományok érkeztek be. Déry Zoltán dr. államtitkár Budapest 400 K., László Domokos lelkész Jobbágyfalva 30 K., Báró Huszár Károlyné Abafája, Gróf Bethlen István orsz. képvis. Budapest, Körösy József főszolgabíró Nyárádszereda, Moga József birtokos Vaja 20—20 K., Báró Bálint Józsefné Nagyvernye, Zudor Árpád birtokos Szováta, Nagy Márton kereskedő Hodos, Urmánczy Jeromos, Kánya Gyula körjegyző Nyárádszereda 10—10 K., Pap Tamás lelkész Közvényes, Abos József lelkész Görényüvegsűr, Eltető Albert, Farkas Albert Szászrégen 5—5 K., Körösy György főszolgabíró Szászrégen 4 K., Márton József főszolgabíró Nyárádszereda, Kassy Imre körjegyző Bölény, Albert István lelkész Görényzentimre, Eltető Dániel, Dr. Szabó Béla, Dr. Szabó Ödön, Dr. Lieber József, Dr. Deák Lajos kir. tanfelügyelő Marosvásárhely 2—2 K. Egyháztanácsom és híveim nevében ez uton is hálás köszönetet

mondok úgy a szíves adakozóknak, mint a lelkes gyűjtőnek, Körösy József főszolgabíró urnak, ki fáradságos utánjárásával egymaga 600 K. gyűjtött e szent és nemes célra. Egyuttal legyen szabad kérnünk azokat, kik még orgonánk javára ígéretet tettek s kik még e célra adakozni ohajtanak, szíveskedjenek az ehedi róm. kath. lelkézi hivatalhoz kegyes adományukat beküldeni. Korbuly Ignác, lelkész.

— A gyulafehérvári r. k. tanonc-otthon október hó 6-án d. u. 5 órakor nyílik meg szokott helyén a rk. el. iskolában. Tisztelettel kérem azért az iparos és kereskedő főnök urakat, hogy róm. kath. vallású tanoncaikat minden vasárnap d. u. 5 órakor szíveskedjenek oda elküldeni. Újonnan kibővített könyvtár s különböző társasjátékok állanak a tanoncok rendelkezésére, hogy a vallástanóra után vezetésem mellett szórakozhassanak. Kiváló tisztelettel: Pénez László Tanonc-otthon vezető kaplán.

— Tejet adó növény. A tehén meg a kecske szegélyelheti magát. Van már növény is, mely tejet ad, sőt ont. Kína, az óriási birodalom északi és nyugati részében, tehát kisebb területek alkalmas a marhatenyésztésre és ezért a legtöbb kínai tartományban növényi tejet fogyasztanak. Ez a növényi tej a sojja hispida nevű kínai olajos babból készül, amelyet megfőznek és azután erősen megpreésnek. A keletkezett anyagot langyos vízzel elkeverik s a nagyon tápláló növényi tejet kapják. A növényi tej ásványosával keverve megalvad és a nedv kiesőpögése után sajtféle (to fu) lesz belőle. Ez a kínai és japán embernek nagyon fontos étel. Általában frissen, még készítése napján fogyasztják. De konzerválni is lehet főzővel, besózással v. füstöléssel. A to fu rendkívül olcsó: a felnőtt embernek szükséges napi mennyisége (110 cm. felületű és 2.5 cm. vastag darab) alig kerül egy fillérbe, tehát 50—60-szor olcsóbb a megfelelő mennyiségű állati sajt nál. A sojatej tápláló értéke körülbelül olyan, mint a tehentejé. Csak az a kár, hogy az a drágalatos növény nem nálunk terem, mert így könnyebben tudnák a megindult tejdrágaságot ellensúlyozni. A kínaiak fityűlhetnek az ő tejuzsorásainak, de mi ezt sem tehetjük.

IRODALOM. MŰÉSZET.

* Az „Erdélyi Oltáregyesületi Lap“ ötödik évfolyamának 1-ső száma megjelent a szokott változatos és gazdag tartalommal. Mindenki kaphat benne magának való olvasmányt azért a csekély 2 koronáért, amely egy évi előfizetésnek a díja. A lapnak külső, izléses kiállítása a Papp Gy. nyomtató műhelyét dicséri.

* Szent Erzsébet. (Ifjúsági színmű. Irta Pannon. Ára 60 fillér. A Szent-István-Társulat kiadása.) Zárdák, nevelőintézetek, iskolák bizonyára nagy örömmel fogják fogadni e színdarabot, mellyel sokat nyert nemcsak a Szent Erzsébet-kultusz, de a magyar katolikus irodalom is. Pattogó versekben, igazi poétai készütséggel három könnyen színre hozható felvonáson keresztül megelevenedik előttünk a középkornak ez a bájos szentje, hogy tanítsa és nemesítsen

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszűnteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéketlen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche“

Kapható orvosi rendelre a gyógyszerárban — Ára üvegenként 4.— korona.

mint gyermek, mint tiszta hajdon, mint szent-életű özvegy. Ahol csak színre kerül, bizonyára mindenütt fogékony lelki előadókra és hallgatókra fog találni s nagy része lesz a színműnek abban, hogy a Szent Erzsébet ünnepélyek ne muljanak el maradandó nyom nélkül.

* *Szent Imre-émlékkönyv, születésének kilencszázados jubileumára.* Összeállította Vargha Damján dr. A Szent-István-Társulat kiadása. Ára füzve 1 korona 40 fillér. Nemesak nagy szolgálatot fog tenni ez az emlékkönyv a szent Imre-ünnepet rendező bizottságoknak, de kedves ajándékként adhatjuk bármikor fiaink és leányaink kezébe. A gondos összeállítót ugyan első sorban csakis az első cél, a szent Imre-ünnep rendezésének megkönnyítése vezette. És ebben a tekintetben nemesak derék, de alapos és körültekintő munkát végezt. Gyermekversektől kezdve egészen Prohászka Ottokár püspök ódái szárnyalású beszédeig — ami maga is költemény — szindaraboktól énekszámokig van benne minden, ami ez ünnep rendezéséhez szükséges. A rendezőnek elég lesz fölírni a tárgymutatót s fiú és leánygyermek, elemi és magasabb iskolák, sőt körök és egyesületek számára bőven fog találni benne változatos anyagot. Sőt egy ugyanazon városban, három négyféle helyen is lehet e vezérkönyv nyomán egymástól egészen különböző ünnepeket rendezni. Már ez maga nagy előnye a könyvnek, de fokozza értékét még az a körülmény is, hogy az adott költemények, szindarabok stb. legnagyobb része e helyen jelenik meg először. A könyv negyvenöt dolgozata közül huszonnyolc itt lát először nyomdafestéket. Ez a tény eléggé dicséri Vargha Damján dr. rátermettségét és szorgalmát. És amint a közölt anyag mennyisége kielégíti, sőt fölmúlja az ilyen alkalomra készült könyvekhez szabott igényeket, örömmel kell ugyanezt elismernem a minőségéről is. Ujabb katolikus költőink majdnem teljes számban sorakoznak itt. A prózai részben Vargha Damján dr. hangulatos beszédvázlatán kívül igen alkalmas volt szent István intelmeit Békefi Remig dr. jegyzeteivel s a Szent Imre-legendát közölni. Ezeket kívül Karacsony János dr.-nak is van tartalmas cikke, melyben szent Imrénék hazánk kormányzásában való részvételéről ad igen okos gondolatokat. Végül függelék gyanánt két alkalmi ének kottaszedéssel együtt fejezi be a könyvet, az egyik Mayer Károly székesfehérvári kanonok, a másik Kontor Elek dalos lelkevel dicséri szent Imrét.

* *A Kis Pajtás* gyermeklap (szerkeszti: Csöppike Csanika) 5-ik száma ismét tanúságot tesz ezen egyetlen gyermeklapunk kitünőségéről. Tartalma: B.: A kis dada. (Vers.) Fáy Dezső rajza. — Ideser Luci: A diótörő. Byss Ervin rajzaival. — Domonkos István: Őz bácsi. (Vers.) — Cinca, Puffy, Menci, Polly kalandjai. (Mulattató elbeszélés.) — Dobsinai jégbarlang. Csorbai tó. (Képekkel.) — Kakas: Pórlujárt perces. Bükkerti Vilma rajzaival. (Egész oldalas humoros kép.) — A cirkuszban. Rajzolta: Piktör Misi. (Egész oldalos kép.) Micike levele. (Vers.) — Gyermekirodalom. — Mulattató. — Fejtörők megfejtése, jutalmak kisorsolása. — Szerkesztői posta. — Látni kell a csinosan kiállított heti gyermeklapot, hogy meggyőződjünk kitünő voltáról. A szülő kis gyermekét nem jutalmazhatja jobban, mint ha a „Kis Pajtás“-t megrendeli. Ára egész évre 6 korona, egy hónapra 60 fillér. Mutatványt is készséggel küld a kiadóhivatal. Cím: „Kis Pajtás“: Budapest, VII., Thököly-út 16.

C S A R N O K.

Adalékok egyházmegyénk történetéhez.

A nyarádselyei róm. kath. plebánia története. 11.

(Folytatás.)

— Irta: **Tözsér László.** —

XIV. Selye hívei. — Befejezés.

Mikor Selyébe jöttem, mindenki azt mondta, hogy a selyeiek borzasztó emberek, inkább emberevők, lelketlen, szívtelen nép, templomkerülő, részeges tömeg, értelmetlen népség, hajlíthatlan és művelhetetlen hegyi jelleme, kepet nem akar fizetni, gyermekeit nem járatták iskolába, mindent felhajtással kell rajta felszedni, hitét cseréli-beréli stb.

Én két év után egészen egyebet mondhatok: a selyeiek is éppen olyanok, mint a többi székelyek; olyanok, ahogy bányák az ember velük.

Lássuk példákban.

1. Mikor idejöttem, nem akartak kepet adni, mert azt mondták, hogy elődöm elengedte nekik. Közgyűlést hívtam össze, felfejtettem előttük a kepefizetés eredetét, természetét, kötelezettségét. Idéztem az 1874. évi I. püspöki körlevél 280 sz. rendeletének I. pontjából a következő szavakat: „A hola hívek szokás szerint a lelkészeknek és egyháziszolgáknak akar terményekben, akár pénzben évenként valamit fizetnek, senki se merészeljen az ily jövedelmek renévezve a hívekkéla megyei hivatal beleegyezése nélkül ügyezményre lépni, nehogy a hívek arégi terhet letévén, az újnakk hordozásától is vonakodni kezdjenek. Azért minden oly alkudozást, melyet a püspök meg nem erősített, semmisnek és érvénytelennek nyilvánítunk és azt, kire rendelet ellen vét, javadalmától, melyet a törvény módóndólveznin nem akart, megfosztandjuk.“ — (Statut. Pars. I. Lect. V. §. 10.) — És a közgyűlés azonnal, egyhangulag felajánlotta a kepefizetést s az egyháztanácsot utasította a rektifikáció megejtésére. Ilyen a selyei nép!

2. A szalmás kepet az első évben 2—3 hétig hordták be a selyeiek. Az idén rendelkeztem a megyebírónak és egyháziaknak, hogy egy napon szedjék be. Behozták mindnyájan egy nap alatt s örvendtek az új rendnek.

3. Tény, hogy a mikor idejöttem, a templomtól el voltak hideg ülve a selyeiek. Vasárnaponként a szent miséről prédikálgattam és ceremóniáiról tartottam ker. tanításokat. A selyeiek is megismerték a latin mise magyar értelmét és vasár- és ünnepnapokon mindig megtöltik a nők és gyermekek a templom hajóját, a férfiak a kórust.

4. Hétköznapokon előre nem járt senki a misére; erről is ker. tanítást tartottam és többen jövedgetnek.

5. A templomban a székely tempó szerint bölgve énekeltek a selyeiek is; elővettem az 1903. évi X. sz. püsp. körlevelet a templomi énekről s mióta az orgona pianóban szól, a kántorok csendesebben énekelnek: a selyeiek is finomul zengedeznek a kath. templomban.

6. A selyeiek idejövetelemkor nem térdeltek az oltár előtt, hanem úgy székelyesen lábat biccentettek. Megmagyaráztam,

megmutattam, megkértem őket, az olvasóimádkozásokra én magam is mindig beméven, ellenőriztem őket s ma mindenki szabályszerűen térdet hajt az oltár előtt; az iskolás gyermekek kijövetelét mindig bevarom és begyakorlom őket.

7. Az iskolaszék tagjai a z iskolát a d d i g n e m l á t o g a t t á k. Elővettem az 1870. évi 50. sz. iskolaszéki püsp. szabályokat, felolvastam s azt mondták, hogy ők ezt eddig nem ismerték. Most hétről-hetre sorra látogatják az iskolát s inkább érdeklődnek az iskola ügye iránt.

8. Zugolódtak, hogy az iskolát miért kezdjük szept. 1-én s miért tartjuk oly sokáig, május 1-ig. Megmagyaráztam a templomban, hogy ezt nem a pap, hanem a törvény és saját gyermekeiknek jóléte kívánja; a 8 hónapot előbb-utóbb ki kell tartani még az 1848. évi XXXVIII. t.-c. szerint s maga az iskolaszék határozta el, hogy az iskola kezdődjek szept. 1-én s végződjék máj. 1-én.

9. A pápa ő szentsége még 1903-ban elrendelte a Gregorián énekeknek templomainkba leendő bevezetését. Püspökünk körlevelé még előbb megjelent erről. Tudtam, hogy a székely nép sajnálja régi magyar énekeit, ellenzi a latin éneket. Tapasztaltam, hogy a kántor egymagára keveset tehet a néppel szemben, ha a pap előre el nem készíti a Gregorián-ének útját a nép szívében. Ha a kántor látja a papenemű buzgósgát és fáradozását, ő maga is megteszi a magáét. A latin ének betanítása ugyan a kántor kötelessége, de a latin énekek a néppel való előleges megkedveltetése a pap lelkipásztori tiszte. Egy évig magyaráztam tehát a templomban és iskolában a latin mise mait, részeit, kérdeztem, olvastam, olvastattam, hangsúlyoztattam, betanítottam az egyes részeket és csak ekkor kértem meg a kántort annak betanítására, illetve énekeltetésére. Ennek rendszerét ismertettem is a „Közművelődés“ idei 13. számában. A gregorián-ének behozatalának előkészületeiről“ c. alatt és a selyeiek közül eddig senki se zugolódik a latin ének ellen. Miért? mert az egy évig tartó ker. tanítás alatt megkedvelte apraja-nagyja, mert saját gyermekeitől hallja, mert tudja már a papi magyarázatokból, hogy az nem újítás, hanem ellenkezőleg ker. régiségnek visszaállítás. Msképen a kántort ott hagyja a nép Gregorián-énekevel, vagy felszólítja, hogy ne énekeljen — cigányul.

10. A misszió-egyesületi központi elnökség minden kéréssem nélkül missziót határozott el Selyébe husvét utánra. A selyeiek nem ismerték a missziót, csak annyit tudtak róla a reformátusoktól, hogy a pogány vad emberekhez küldenek misszionáriusokat. Templomban, egyháztanácsi gyűlésen magyaráztam nekik s habár előre tiltakoztak a misszió ellen, később ők maguk kívánták kértek, hogy fogadjuk el a missziót. Szépen sikerült. Bagoly Mihály háromszék-szentkereszt és Orbán Dénes mezősámsódi plebánus urak voltak kiküldve misszionáriusoknak. Szent fáradozásukért Istenlőt várják jutalmukat. A selyeiek pedig a misszió-kereszt alatt újabb missziótartásért, a misszionáriusokért és érettem is eszedeznek néha-néha. A selyeiek minden jóra kaphatók, ha ráérnek és előre megismerik.

11. Nyarádselyében nem volt Oltár-egyesület; megmagyaráztam hármas célját. A kik hallották és megértették, beléptek: férfiak és asszonyok, nagyok és kicsinyek. Most mindenki várja a szentségimádási napot és buzgón megtöltik a templomot. Azóta többen járnak a vesernyekre is.

12. Azt mondják, hogy a selyeiek részegsek. Én azt mondom, hogy sokan szeretik a pá-

linkát. A mértékletességi egyesületet még a püspöki rendelkezés előtt beállítottam havi közös áhitatossággal az orsz. mértékl. egyesület tagkönyveskéje áhítatorái szerint. Hogy vak ne vezesse a világtalanokat, én magam is előre temperans, ezelőtt egy évvel abstinens lettem s most vagyunk 68-an, 32 abstinens, 10 II. oszt., 26 pedig III. oszt. temperans. A nem tagokra is valláskülönbőség nélkül az a hatása van, hogy többen sürgetik a köresnap vasárnapi bezárását. Jó jel, üdvös hatás!

13. Az Olvasótársulatot felbomolva találtam. Kertem, hogy újra szervezkezdjünk. Bécsből igazgatói okmányról gondoskodtam. A selyeiek megfogadták ebben is lelkipásztori kérésemet. Ma már hat rózsában köszöntjük naponként Máriát.

14. A latin ének megkedvelése végett úgy osztottam be a miseénekeket, hogy a szentségimádó vasárnap miseje alatt mindig Gregorián ének van, a másik vasárnapon magyar ének, a másik vasárnapon a kántor vagy valamelyik nagyobb iskolás a misét imádkozza fenhangon a mise részeinek megfelelőleg, a negyedik vasárnapon pedig megint magyar ének; hetköznapiakon pedig egyik napon Gregorián ének, a második napon magyar ének, a harmadik napon a mise imádkozva magyarul s a következő három napon megint ily sorrendben. Mindenkinnek tetszik. A selyei nép meg sem zugolódik, sőt örvend.

Ki mondhatja tehát ezek után, hogy a selyeiek rosszfélék? ... Az Isten áldja meg a selyeieket!!!
(Vége.)

P á l y á z a t .

A gyergyóremetei róm. kath. kántori állás halálózás folytán megüresedvén arra az egyháztanács pályázatot hirdet.

Javadalma: 1.) évi 1.000 korona fizetés; 2.) stola illetmény átlagos számítás szerint 400 korona; 3.) 10 hold tagosított első osztályú birtok, mely 300—400 koronát jövedelmez; 4.) az arányosítással jutott 16 hold fenyő erdő üzemterv szerinti használatra, vagy ha eladása engedélyezve lesz, annak kamat jövedelméből mintegy 300—400 korona; 5.) jó lakás, a szükséges gazdasági épületekkel és veteményes kertekkel.

Kötelessége: 1.) A kántori teendőknek jól képzett és lelkiismeretes teljesítése:

2.) vasárnapokon és ünnepeken a szent mise előtt a szent olvasó előimádkozása; 3.) az állami iskolában a hitoktató akadályoztatása esetén a hittan tanítása; 4.) az ifjúsággal az egyházi ének betanítása. Pályázhatnak okleveles kántorok, kik fedhetetlen életűek, a kántori teendőkben jól gyakorlottak és jó éneklő képességgel bírnak.

A pályázók tartoznak saját költségeiken folyó év október hó 20-án délután 2 órától kezdődő kántori próbában megjelenni és ez ideig a pályázatokat a lelkeszi hivatalhoz beadni.

Gyergyó-Remete, u. p. Győ-Ditró, Csikmegye, 1907. szeptember 26-án.

Kiss Dénes,
lelkész.

A gyergyóremetei segédkántor-sekrestyési állásra az egyháztanács pályázatot hirdet.

Javadalma: 1.) évi 600 korona fizetés; 2.) stola illetmény évenként mintegy 200 korona; 3.) temetkezési harangozás és csepenetésekből mintegy 140 korona; 4.) a községi pénztárból 40 korona; 5.) a templom ruhái mosatásáért évenként 40 korona; 6.) 1 hold 1342 □-öl első osztályú tagosított birtok; 7.) jó lakás gazdasági épületekkel és 1022 □-öl veteményes kerttel.

Kötelessége: 1.) a sekrestyési teendőknek buzgó és pontos teljesítése; 2.) az összes harangozásoknak, a templom, sekrestye seprésének, s azok tisztán tartásának, a templomi ruhák mosatásának végzése, illetve azokról saját felügyelete és felelőssége mellett gondoskodás; 3.) a pappal a beteghez járás; 4.) szükség esetén a kántori teendőkben segédkezés.

Pályázhatnak nem okleveles egyének is.

Személyesen jelentkezők előnyben részesülnek.

A pályázatok október hó 17-ig a lelkeszi hivatalhoz beadandók.

Gyergyó-Remete, u. p. Ditró, Csikmegye, 1907. szeptember 26-án.

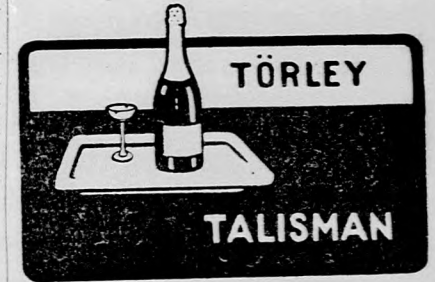
Kiss Dénes,
lelkész.

A máréfalvi róm. kath. elemi iskolánál most szervezett III. tanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése a hitközség pénztárból 100 kor. A többi az 1907.

évi XXVII. törvénycikk értelmében államsegély. Pályázati határidő október hó 15-ig.

Máréfalva, u. p. Székelyudvarhely, 1907. szept. 29.

György Lázár,
iskolász. elnök.

Szőlő oltványokat

szállít, fajtisztaságért jótállva legdusabb választékban a már évek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert:

Kükküllőmenti első szőlőoltvány telep
tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes Nagyküllő megye.

Tessék képes árjegyzéket kérni!
Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkezett **elismert levelek**, emellett minden szőlőbirtokos megrendelésnek megfelelően előtt az ismerős személyiségtől úgy szó, mint írásbeli bizonyítást szerezhet magának **fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.**

Szélhajtó és görcscsillapító Bibergeil-cseppek.

Egy 1844. év óta ismert és hasznos házi-szer, mely az étvágyat előmozdítja és az emésztést elősegíti. — **1 üveg ára 1 korona.** — Kevesebb mint 2 üveg, utánvét **2 K. 50 fill.** (csomagolással együtt) nem küldetik.

Rendelhető Bittner Gyula gyógyszerésznel
Gloggnitz, (Alsó-Ausztria.)

Dobrovsky Károly cserép-kályha építő Gyulafehérvár.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát **cserép-kályhákból, kandallókból,**

takaréktüzhelyekből és fürdőkádakból

minden színben u. m. zöld, barna, fehér, majolika, kék. Tetszésszerinti választás.

==== Minden a helyszínen teljesen felállítva. ====

Elvállalom **kályhák tisztítását és átrakását** teljes felelősség mellett.

Munkám jóságáról több elismerő levél tanuskodik.

Felhívjuk a t. közönség becses figyelmét azon körülményre, hogy a **Közművelődés** jelen alakjában **hirdetéseket** is közöl.

Ennélfogva tért nyer lapunkban az adásvételi ügylet iránti érdeklődés is, a mennyiben birtokok eladását, vagy vételét, haszonbérleteket, állások betöltését, árverések vagy árlejtések határidejét, ipari és kereskedelmi cikkek ismertetését és ajánlását célszerűen lehet eszközölni, — továbbá gyógyfürdők, nyári lakok, szőlőkertek, gyógyító és tápszerek, borok, ásványvizek és másnemű italok eladására vagy vételére és mindennemű szükségletek kielégítésére igen kényelmes módon lehet eladót, illetve vevőt találni.

Sikeresen lehet továbbá a **Közművelődésben** való hirdetés útján értékesíteni eladásra szánt könyvtárakat, irodalmi műveket, zeneeszközöket, festményeket, könyveket, képeket, ujságlapokat, szobrokat fegyvereket, régi pénzeket, ékszereket, butorokat, háztartási gazdasági és más eszközöket stb. stb.

Hirdetési feltételeink a következők:

Egy egész oldal területet elfoglaló hirdetés egyszeri közlési díja		K. 10.—
Egy fél oldal		„ 6.—
Egy negyed	„	„ 4.—
Egy nyoczd	„	„ 3.—
Egy tizenhatod	„	„ 2.—
Egy harmincketted	„	„ 1.—

Iparosok és kereskedők többszöri hirdetés megrendelése esetén 10% ár-
engedményben részesülnek.

A hivatalos hirdetések közlési díja külön árszabás alá esik és pedig
 cm. területes számítással, mely területnek egyszeri közlési díja 10 fil-
lérben van megállapítva.

Hirdetések szövegezését is elvállaljuk, de annak fejében külön 1 korona
díj számíttatik fel.

==== **A hirdetések díja előre fizetendő.** ====

Hirdetésekre vonatkozó megrendelések és pénzküldemények a kiadó-
hivatalba intézendők.

Tisztelettel
a kiadóhivatal.